

گدے و دے

یادِ مِ باندے کرے دے خیالِ پخوم پلاو
 حُانِ لہ سیخکی وریہوم دزرہ داوڑ پہ تاو
 نامست لکھ منبرِ کیم جیلخانہ کنبے پہ دے ساو
 شوک بہ تری خدا یہ ! د قسمت د پیشو میاو
 خلاص کر نہ پہ چل شو لیو نے اونہ پہ داو
 گدے نے پہ چکار کر نصیب بے موسمہ لاو ۱۱،
 کورہ کشمیری تہ پہ پستو کوی دباو

کال چہشی کوئی ، بغ
 ہم مرغی وئی (۲) دتلاو

پلویشہ

زہ جور حدے میر اللہ
 وایہ وایہ اے ملا!

کعبہ جورہ ابراہیم کرہ
 وایہ شوک لوس شواہ چن مشو!

ماچہ ستاپہ سر لبانو قسم و خورہ ماہنام
د شرابو پہ نامہ م در کردک د خاور و جام

ستامعصوم و ستر کونہ و لباسی ستر لید لے
خک زہر پکنے رو بنانہ شور مینے دیو بے

زہ و م غل و دو و خا شکو تا د حسن دیاب راکر
ما پہ چل چرنگ د کو لو تا د مینے سیلاب راکر

تا د خیل ایمان پہ زہر زہ کافر کرم مسلمان
زما زہر پکنے د کرل خاور د تکی مہ بوتان

ستاد شونہ و غلالہ لار و م خیل خیکرم پکنے بایلہ
د خوار می او تکی جمع تول دفتر م پکنے بایلہ

جام م ورے و یو کو تہ د بے یاب د سر و شوم
د منصور پنبو لار و م ایو نے شوم د منصور شوم

ایو نے نذر رگی یوور، نازنینو، موسکو شونہ و
غلالہ تہ پہ داکہ و او رید زہر نے و چا و رپہ منہ

ہر ما بنام بہم جور و لو
 ہر و سرخ بہم ستایلو
 ولے خہ و کرم جانانہ
 دا پہ تا مینے ستر کے
 دا چہ تہ پر راتہ خاندے
 ددوی بنیت مستی دہل د
 "اوسس" داد و دہم بس د
 تہ بنیتہ پہ پستوس ترگو
 چہ سات گری مشغول شو
 پہ قبلہ دہودی تہال
 داشنا دزنے خال
 واک دہل اختیار دہل د
 ددوی نور خمار دہل د
 ددک سر شونہ و د جارشم
 ددوی سر ہیکار دہل د
 چہ زویم درتہ غزلے
 راتہ گورے غلے غلے
 بیابہ خو ز ما بلبلے

مونیله تورع اوڭدوشپهد

دی د، ماداد یوے پلے

حیدرآہ بریل

۴۔ ستمبر۔ ۱۹۳۸ ع

تک

مالہ قصد دروغ و تاتہ و خور و قسم

بے وفار ہے مہر سے تاتہ وے صنم صنم

ستامعصوموسترگووکرپہتکیباندےاتبار

لکه ونیسی ماشوم چه په خندا اخندا بناما

د نسیم پہ شان مستانہ

د مخمل سے مہین

کلہ بنہ درنہ شیبہ شی

پہ او بزدہ صحر اوریندی

کلہ تور باران د ژمی

نہ کمیندی نہ ودریندی

کلہ شر د پشکال شی

چرتہ لمر چرتہ باران

عجیبہ لکہ د ژوند

خہ خفہ او خہ خندان

کلہ داسے سوکرہ راشی

باغ چمن شی کویلا

لا د خاور و دتی نہ وی

چہ بیا خاور کی شی لالا

کاش چہ وی نہاپہ لاسر کبے

د وریخو فر بنے

مابہ هر وخت بنکے بنکے

سپینے لرے راوستے

پاڅه دښه دنيا ته د پښتون د بچونک
پاڅه د اور د شغل ته ، د ويستلو تور د شرنگ

پلوشه

زورې شومه زورې شومه مسلمان نه شومه

ارماني دیر شومه

خو پښيمان نه شومه

شاعري

د سکر تو بېخ م وښکړه	سرم خوږه که په کړه ولو
دیر مه نه م را یاد کړه	يو هم نه دی د یادولو
نه تپه شوه نه چار بيته	نه غزل نه نیمکي شوه
نه قصه شوه نه بدله	نه ساقی شونه کوکي شوه
شاعري هم یارا نه ده	نه په زور نه په زاری شي
نه په چل نه په هنر شي	نه په مال نه په خواري شي
شاعري لکه باران ده	کله تنده کړه زهر شي
ناکمانه داسه شرق شي	چه محرابم سمندره شي
کله نرم نرم پشم	پوست نازک نازک پښه

آستا غتے لاپے خہ شو؟ دقمت اود سزا
تاتہ یوک لو یہ خدایہ؟ مہم خندا اوہم ژرا

ماتم

داخونہ و غم لہ جورے ستاد استر د غم دے
چاتے بڑبرہ ارے دافسوس او ماتم دے
پہ ژرا باند چانہ دی، سرمانی آباد کرے
پہ بنیرو باند چانہ دی، مہ پیری آزاد کرے
داستا کوتے دپولا دو قش دعا زاری لہ نہ دی
داستامتے دمرانے جور دے خواری لہ نہ دی
داستازور پستوا و تور، ستاد سر وینے غور خنک
چہ انبکلی سر دیت پشی جو انبکاری دیر بد رنگ
پاخہ پاخہ حجبہ و کرہ ستاد سر وینے غور خنک
تہ آفت نے تہ غضب نے دسور تندریو گوزارے
ستاد لاس قسمت لاس، ورنو جو پند لک
ستاپہ ستر کو اہل دے کوہل سچول دوی کا
دفرہون دکر پہ شانے دا حصار خاور ایرے کرے
دامغہ سترس نس کرے داغہ ہر دے ذرے کرے

اخوا، ستاسپیڈی ہرچاتہ خاندی کہ زہری وی کہ بلا

ھیخ پہ پتہ دے پوہ نہ شو دسزا اود جزا

خوک پہ پتہ ستر گود و بشی سمندر کبے دغرور

خوک پہ تخت لکے فرعون ناست کی خاندی پہ ستر

خوک پہ محکمہ پروت ملک وی یادوی قیسے دلو

خوک پہ وینہ مور خندانہ خوک پہ مینہ رنخوا

دند قسمت کی ذقن نے نہ کری دفرعون او دموسی

ھیخ پہ پتہ دی پوہ نہ شو دسزا اود جزا

عجیبہ دہ فرق نشہ دغرور او دنیاز

عجیبہ دہ بیلتون نشہ دیزید او دایاز

عجیبہ دہ انعام یودی دتپوس او دشہباز

تاتہ وارہ چنے یودی کہ دو یودی کہ دساز

تاتہ یودی لویہ خدایہ ! ہم خدا ادم ژرا

ھیخ پہ پتہ دے پوہ نہ شو دسزا اود جزا

یو خوا ستر کے شاہین پتہ کبے پروت ژر پیری

بلخوا زیر ستر کے شغال پتہ بخلو کبے لو غریبی

یو خوانک مینہ او تورہ دہ دور سو خادر کی بی

بلخوا چل دھوکہ دروغ را خورینی زر غونیری

د بهار ولولے شوک شی	شوک د پینولاند کولے ؛
کلهکونه ژوندی مړه کړی	ژوند شوک نه شی مړ کولے
چاد بوئین منع کړے	خښه کلونه د ریحان ؛
چابند کړی دی پخړو کښه	دایلم سر تو تیان
بلبل ناست بند دی پخړ کښه	د سپرلی خوبونه وینی
په شرم زیر میدانونه	د نرگس کلونه وینی
سره کلاب مست او خندا	د لولو پروونه وینی
ولی ۱۱، ریا رته راشه یو	د ا پیغام د غنی خان
شوک اچولے شی کوزو کښه	سمند بے پایان ؛

سزا او جزا

هېڅ په پته دے پوه نه شو د سزا او جزا
 تاته یو دے لویه خدایه ؛ هم خندا او ژړا
 شوک نیسته خوالی کړی خاوا په یو خیال باند مین شی
 شوک غمونه وینے وځنې چې په مال باند مین شی
 شوک غوټه په رنگ اوتال کښه په یو خیال باند مین شی
 شوک مداموش په حق اونور په هلال باند مین شی

د اہلم توتیان

چا بند کری دی پنجر و کبے د اہلم دسر توتیان

چا عقاب پہ لاس کینولے	د سرز ہسے چغولے
چا منصور پہ سر او سپینو	او خوب و باندے غلولے
چا قسمت پہ زورت پلے	دگو دی ہسے لوہولے
نن دگوئے بادشاہان دی	مسکندر او شاہ جہان
خوک خیلے (۲)، شی کو و کبے	سمندر بے پایاں
سیلاب چا دے منع کرے	پہ بند و نو دشمنو شکو
د قسمت پہ کور کبے نشہ	شمیر د دیرو او دلبرو
بادشاہی لبکرے ارے	تل د ویزو او دتبرو
فقیری چہ فقیری وی	بادشاہی ترشہ قربان
چا بند کرے دے پنجر و کبے	د اہلم دسر توتیان
چا سرور پہ لاس کینولے	خوک مستی شی سو خولے ؟

عبادت

پا خیدل او کینا ستل	د ملا عبادت کسب
تل الله الله کول	د حلوا په ارمانونو
په پیتی مینیدل	د ملا مینه عجیبه
د خرچو کو مینیدل	او د حور و لم فرو ته
سو خیدل او ژریدل	د صوفی عبادت ویردے
رپیدل او ویریدل	د جمن رحیم دنوم نه
د زړه کله مراوے کول	د صوفی مینه عجیبه
په کوزه کبے بندول	بے کنار دریا ب حسن
سوال منت ژړا کول	د زاہد عبادت چرکے
د فایدے سودا کول	په جنت او د دنیا کبے
په خپل خان مینیدل	د زاہد مینه عجیبه
دلرباله ورکول	د ریاسپی جوته کرکے
خان جانا کبے ورکول	د غنی عبادت مینه
گلدیدل او خندیدل	د ملهینو سترگو شرنگ ته
تول بیلا ت هیش نه کتل	د غنی مینه عجیبه
یو خمار کبے د و بول	د اخیل خان او جمل وار

غزل

مینہ مینہ م کولہ خبر نہ وم
چہ دور رخے مازیکرا و ما بنام شتہ
لکہ زر کہ د سپر لی وم پہ چر چقو
خبر نہ وم د بنکاری سر د ام م شتہ
دنیا زینے بنا پیری پہ بستر پروم
خبر نہ وم چہ رقیب م پہ بام م شتہ
د ساقی پہ سخاوت باند مدھشوم
خبر نہ وم تشیدہ د جام م شتہ
سپینہ شمع د محل پہ خندا والی
درنا سرہ د سولوسام م شتہ
داویل لیونے دک دریاب لہ لارہ
آ ورو بل چرتہ یو بنکلی مقام م شتہ
خو و چو چہ دملا دروغ معلوم کر
دی وئی ہلتہ مستی انتظام م شتہ

ژوند نه خيټه نه مانه دی نه پيری د سره لالونو

نه ياران نه معشوقی دی نه با غونه نه چلونو

ژوند خوټله دی په يو مخه

غورخيدل او پاڅيدل دی

ټکي سوز او ټکي ساز دے

خه خندل دی خه ژړل دی

ژوند په سترگو د عاشق کښه

پلوشه ده دخمار

په مهر کښه لټول دی

د آشنا د کوڅه لار

ژوند

چہ خمار مستی ترے وچی شراب بنے ترخے او بہ وی
چہ سرور غور نے نوی دا ژوند ژوند دځه وی
چہ د مینے زړه شی پاتے لکه کل وی رژیدلے
یا شغله یوه دنور وه یا بومو پے د خزلے
چہ په ژوند کښه سختی لکه بے مالکی طعام
چہ په خوله کښه خندا نه لکه دک د خاورو جام
چہ خوانی کښه تکلیف نه وی لکه پته میان کښه توره
نه نه پر قشی نه شرنګ شې به نه کونو شې نه غور
چہ آرام وی اوسام وی او یاری په جایداد وی
خو ایا نوم شیرینی وی هر څو پروف فرهاد وی
چہ نه په خندا داوشی هله خوږه رازو نیاز شې
چہ د سپینو تورو جنګ شې بنکار هله کښه ایا زړ شې
ژوند که تشغیرنی ختم وی دا خو په هم شې ختمه
که تش نسل زیاتول وی دا غوږی هم شې کولے

زہ دغضب اوسرہ اوڑدک
 تاکر جھان دخنڈانہ دک
 تاکر سرور او مستیٰ لہ جور
 ماکر دور و نو پہ وینورنگ
 ماکر دظلم او زور وطن
 تاکر خوانیٰ او دلدار لہ جور
 تاکر سپوڑمیٰ او ستورولہ
 خوماکر د وینو او چغور دک
 تاکر سرور او مستیٰ لہ جور
 اے مالیار ددے چمن !
 دادنیاکئی دے سمبالہ کرہ
 کورہ ! علم او زورے خوری

رنگ او مستیٰ او خمار نہ وینم
 ماکر د شور او غوغانہ دک
 ماکر د غم او ژلانیہ دک
 ماکر د خوار د آزارہ دک
 ماکر د مرگ د غارہ دک
 تاکر خندا او خمار لہ جور
 مالہ پسریٰ او یار لہ جور
 ماکر د سوز او ارمانہ دک
 ماکر د غم او ژلانیہ دک
 اے نایکہ ددے جھان !
 دادنیاکئی دے پہ تلودہ خان !
 کورہ ! ہنراو شعورے خوری

نہوے د آدم آدم خورشولو
 وکورہ ! ورورتہ ورورے خوری

اے نایکہ!

اے مالیارہ ددے چمن!	اے نایکہ ددے جہان!
اے دنرکس او نسیم ربہ!	اے سردارہ ددے مکان
دا خلیفہ او مجنون ستا	ستا د شرابو او حورو خا
دا ستاد کو تو جو رکلاب	ستا د چشمانو مخمور و ش
تا خو جو کرے د مینے لہ	کل دے کاتہ بیابان لہ
تہ خود مینے لیوالہ وے	تا خو عاشق کاتہ خان لہ
تا خوبینلو اور حم لہ	ستر کے بنیستہ دلید و کتے
تا خو خمار او خوب والی لہ	شوندہ مے د پیرند و کتے
تا خو خپل شان او کمال لہ	ور کرہ موقع د کمال او ش
حکدے ستر کو دیار لہ	ور کرہ رنہا د ہلال پشان
تا خوبہر لہ دلربا کرہ جو	ستوری سپور مئی او سبا کرہ
تا خوانی مستی ور کرہ	تا خوشیرین او لیلی کرہ جو
خوبہر وند او کون شکورہ میہ	کل او بھار او جانان نہ نیم

دادسترگو بنایت اود شونده و خوند

اوداسوز اوساز اوارمان زما

دنسیم چپه اود کل غوتی

اومستانه حیرانه جانان زما

دایو تلونکی تلونکی کاروان دے

یوہ قصہ دہ چہ وشوہ اوتیر وشوہ

دایو بنکلی بنکلی تصویر دخیال

یوہ تپہ وہ چہ وشوہ اوھیر وشوہ

باقی یومغہ دتیار و جھان

باقی یومغہ، درنا وطن

باقی یومغہ، خوانی داشان

دخوبونو اود خندا وطن

لیلیٰ :

یوہ لپہ تپینہ واخلہ دک دریاب د مینی بیو پی

داتہ ولے پہ ژباوے، چہ پیالہ یم دریاب نہ یم،

تو اوجھان دنور، دک دی بکله : خان دنور، دک کر،

داتہ ولے پہ سلکو وے چہ سپو پی می او آفتاب نہ یم

شاعر اولیٰ

شاعر:

داژوندون او مستی او خندا زما
دا خوانی او تاودن یو دود وړځی
دام سترگو کښت ستاد شونډه وړنگ
زور د تور پلور د یو دود وړځی

اخځ تلو نیکه هغو تیارو ته یم
چه د کومو تیارو نه راغلی یم
اخځ خم به بیا هغو کک یو له
کومو کک یو چه زه غځولې یم

دا خوانی لکه د سپیلی ماښام
یو لمحه د ساریو قلمرو دنور
دا خندا امستانه حیرانه ستا
یو بجهان درنگ یو د زړه دنور

ستاد سترگو جانان مسرور وځوند
ستاد شونډه وځمبه او د غرور وځوند
ستاد که یو پستو او مخمور وځوند
کله یو د شپې او جوړ وځوند

زہ مست داسے مست نگیالی یمہ

فقیر تہ کچکول کبے خیل سہ یمہ

زہ مست او سہار او مجنون یمہ زہ زہ نگیالی د پستون یمہ

لوگے شہ لہ تا دا خوانی زہ ما زہ توب او پستو او خانی زہ ما

زہ سہ او سہ ہر صدقہ ور کوم

دسترگو د نیر صدقہ ور کوم

زہ ژوند او خوانی تالا کومہ من

مستی او غرور صدقہ ور کوم

ماسر خیل جانان تہ بیلے دی خمار م رحمان تہ بیلے دی

خنداپہ دلبر لوگے کومہ زہ ماہویش بیابان تہ بیلے دی

زہ جوش او جنون لوگے کومہ یار زہ تنک او تکور صدقہ ور کوم

زہ نبیست او مستی ستاپہ پستور زہ مینہ او زور صدقہ ور کوم

زہ ورک لیونے د منصور پہ شان

لیلی لہ پہ میک کبے قمر بدم

زہ مست داسے مست نگیالے

فقیر تہ کچکول کبے خیل سہ بدم

خونہ ماسہ زہ نہ مہ جاستہ دے نہ ماسہ ہشتہ دالونو دیر

جانانہ ! جانان د ملنگ نے تہ ملنگ سہ وی د سہ الوینو دیر

دالرو کنبے " تاہ د سپوږمۍ د منځ

نرکس کنبے پت پت دایاز کاته

دامینه هرنگینه داشان او شرنګ

یوتار د دلدار داخمار اورنگ

د اښکلی کاته په نیانز کاته

دا ورونازک په انداز کاته

داناچ دلولکو بهار او کمل

کلزار او نسیم اوستار او کمل

سرے شونډه یار د سپرلی په شان

ژوندی کړی مستی او بهار او کمل

داسر او سرور اوشان او شرنګ

یوتار د دلدار داخمار اورنگ

سپر دل د کلاب او خندا د یار

کابزه کاته په رضا د یار

انداز د مستی او طول د غم

سر هچ او شونډه زما د یار

دامست ما بنام کنبه د ژوند غورځنګ

یوتار د دلدار اوخمار اورنگ

دالرو کڻے تا دسپون مڻي دمخ

نرگس کڻے پت پت د اياز کاته

دامينه رنکينه داشان اوشهنگ

يوسوگه د وخت د خيال اورنگ

داناچ دلولکو بهار او گل

مانبام او خيام اوستار او گل

گلزار او چغار او خمار او گل

داسر اوسرور اوشان اوشهنگ

يوسوگه د وخت د خيال اورنگ

شاعر:

نامره: ته سترگه ديارنه وينے

دسترگو سره وينے خمارنه وينے

ته تنگ او تگور اوسرود وينے

مستی او جنون د دلدارنه وينے

داسونز اوساز داشان اوشهنگ

يوتار د دلدار د خمار اورنگ

دائبنکلی کاته په نیاز کاته

داورو نازک په انداز کاته